

Giedrius Tradišauskas

29 m.

2014.07.17

Vilnius

Susirenkame LIJOT būstinėje. Paskutiniai nurodymai ir patarimai. Lengva panika dėl daiktų kiekio – nors vietos dar yra, bet Sibire dar reikės įsidėti bendrų daiktų, todėl atsisveikinu su atsarginiu megztiniu – nesušąlsiu. Dar keistesnis jausmas atsisveikinti su išmaniuoju- kadangi Sibire ryšys labai silpnas, o tarifai labai dideli, todėl ilgai pagalvojęs ir kelis kartus suabejojęs vistiek palieku telefoną LIJOT'e. Stotyje mūsų laukia artimieji ir susirinkusieji palinkėti mums gero kelio. Smagus jauduliukas ir jausmas, kad vykstame ne į turistinį žygį, o į garbingą misiją. Traukinys visiškai pilnas. Sėdime su Andriumi ir Guoda atskirai nuo didžiosios grupės. Šalia mūsų Maskvos moksleiviai grįžtantys namo iš archeologinių kasinėjimų stovyklos. Vakarieniaujame traukinio restorane. Visada sakiau, kad kelionės traukiniu yra labai romantiškos ir dabar tuo tikrai įsitikinu – besileidžianti saulė už lango, baltarusiški peizažai ir Andriaus juokeliai, kuriems abejingų nėra. Baltarusiško oro įkvepiame Minsko geležinkelio stotyje. Miegojimas plackarte turi savo žavesio – visiems nebandžiusiems privaloma išbandyti.

2014.07.18

Maskva

Prabundu 5 val. ryto. Traukinys rieda miškingomis, pelkėtomis vietovėmis. Pievose mėlynuoja rugiagėlės. Iš tolo žiba stikliniai Moscow city dangoraižių fasadai. Belaruskoje stotyje mus pasitinka ambasados atstovai. Greitas dušas ambasados viešbutyje, pusryčiai ir ambasados apžiūra. Aplankome gulagų muziejų, einame iki Lubyankos (KGB būstinė ir kalėjimas – senais laikais juokais vadintas aukščiausiu Maskvos pastatu, nes ten pakliuvus matydavosi Sibiras. Seniau tai buvo All Russian draudimo kompanijos būstinė), iš ten iki raudonosios aikštės. Maskva didelė ir prabangi, bet tuo pačiu ir skurdi. Pietaujame ambasados kiemelyje – iš Lietuvos atsivežtą duoną tepame vietoje pirktu

lietuvišku sviestu ir rusiška dešra. Išbandome Maskvos transporto grūstis ir pritrūkė 10-20 sek. pusvalandį laukiame kito oro uosto ekspreso traukinio. Jaučiu pirmus atsijungimo nuo kasdienybės ženklus – turiu ilgai pagalvoti, kol susiorientuoju kuri šiandien savaitės diena. Lėktuve kartu su Andriumi pasidžiaugiamo jo pirmuoju skrydžiu lėktuvu. Iš vakarienės meniu išsirenku dešreles su makaronais ir taip pradedu aklimatizaciją Sibiro kasdienybei. Pabundu lėktuvui besileidžiant – pro langą matosi neaprėpiami Sibiro miškai ir tik artėjant prie Krasnojarsko pradeda matytis kirtimai ir dirbamos žemės plotai. Net oro uostas atrodo lyg įspraustas viduryje miško – už teritorijos tvoros iš karto prasideda miškas. Oro uoste stovi seniai matyti sovietiniai Tupalev lėktuvai.

2014.07.19

Krasnojarskas, Lesosibirskas

Ankstyvas rytas (o galvoje vis dar vidurnaktis – dėl laiko skirtumo prarandame 4 valandas) oro uoste. Ganėtinai ilgai laukiame savo kuprinių – bet nepykstame, juk Sibire laikas kitaip eina. Mūsų grupę pasitinka Krasnojarsko lietuvių bendruomenės atstovai ir nieko nelaukdami kartu išvykstame į Lesosibirską. Kelias ilgas, šlapias ir duobėtas. Visiems pasakoju savo teoriją apie keleivinių autobusų perdarymą iš krovinių ir dėl to atsirandančius “šokinėjimus”, o visi sutartinai linksi galvomis nepriklausomai ar klauso manęs ar miega. Aplinkoje užkliūna netvarka – vienas namas mėlynas, kitas apgriuvęs, o žolė visur vienodai nepjauta. Atvykstama į viešbutį Kedras. Viešbutis skelbiasi turintis WIFI, bet jam reikia elektros, o elektra dingusi visame rajone, tad WIFI irgi nėra. Miegui, saldžiam miegui, tai netrukdo. Gyvename kambaryje su Andriumi. Laisvą akimirką krentame miegoti – tik užmerkiu akis ir iš karto ateina Arnoldas (pasirodo negirdėjome mano žadintuvo ir pramiegojome pietūs). Per balas ir palei garažų bendriją Angara pasiekiame kavinę su vaizdu į Jenisėjų – Taškentas. Mano nuostabai čia yra bulvinių blynų. Po pietų gauname užduotį – supirkti reikiamus įrankius – kirvius, kastuvus, pjūklus, dažus, teptukus, puodus, vandens bakus ir kt. Senukų ir Mokiveži čia nėra, todėl tenka pasivaikščioti ir pasivažinėti po mažas parduotuves kol galiausiai randame visą reikalingą inventorių. Neapsieiname be vietinių pagabos, kurie mus vežioja po miestelį ir galiausiai

nuveža nusipirkti rudytų/vytintų ešerių. Prieš vakarienę vėl turime laiko poilsiui – užsimerkiu ir vėl mus žadina Arnoldas. Vakarienei makaronai ir dešrelės – pasirinkdamas vakarienę lėktuve neapsirikau. Pralošiu kelias partijos kortomis, bet neliūdžiu nes kaip sako “kam nesiseka kortose, tam sekasi meilėje”.

2014.07.20

Lesosibirskas

Oras pasitaisė – apsiniaukę, bet nelyja. Paliekame Kedrą ir 23 maršruto autobusu važiuojame link miestelio kapinių. Į kapines patenkame ne pro pagrindinį įėjimą, o pro apleistus garažus. Iš karto pamatome lietuviškus kryžius ir kapus. Labai keista matyti lietuviškas pavardes ant kapų, esančių Sibiro platybėse, 5000 – 6000 km nuo Lietuvos. Ko gero tik dabar suprantu tremimų mastą. Lietuviški kapai tikrai apleisti – tiesiname kryžius, taisome tvoreles ir numatome vietą bendram kryžiui. Po ilgų paieškų Arnoldas suranda medienos kryžiui. Lentpjuvėje laukiame kol išpjaus 6m 20x20cm balkį. Balkis pasirodo sunkesnis nei tikėjomės, todėl paprašome paploninti iki 18x18cm. Pasižymime kur yra viršūnė ir pradėdame sunkią kelionę iki kapinių – nešame šešiese pasikeisdami po keturis. Pradedame gaminti kryžių pagal iš anksto paruoštą brėžinį. Kiti toliau tvarko kapines. Darbai be benzininio pjūklo neina taip greitai kaip norisi, bet dienos pabaigoje esame patenkinti progresu. Dirbant mus aplanko šalia gyvenantys vietiniai – nors atrodo šiek tiek padauginę svaigiųjų gėrimų, tačiau yra labai draugiški ir paslaugūs – siūlosi pajungti elektrą, atnešti įrankių. Po darbų einame į naują nakvynės vietą – kultūros namus. Juos vis dar puošia CCCP simboliai ir herojai. Aplankome lietuvį Romą. Jis kartu su keliais draugais išvyko į Lesosibirską 1963 metais: “Buvome jauni, viliojo nuotykiu ir gera alga” – sako jis. Draugų nebeliko, o dėl ligos mažai vaikstantis Romas lietuviškai kalba tik su savo katėmis. Tačiau lietuviškai jis kalba puikiai. Kadaisė jis dirbo KRAZ’o vairuotoju, o dabar kenčia nuo astmos/bronchito – “per daug rūkiau” – juokauja Romas. Atsisveikinimas su Romu man labai jausmingas – pradžioje buvęs šiek tiek kuklus, dabar jis prašo mūsų pasilikti ilgiau, išgerti arbatos ir dar pakalbėti lietuviškai. Tačiau jau vėlu ir mes turime grįžti į kultūros namus. Pripažinsiu –

nesu mėgėjas miegoti bendrose patalpose, todėl miegojimas ant aktų salės grindų man nesuteikia daug žavesio ir laukiu, kada galėsime miegoti palapinėse.

2014.07.21

Lesosibirskas

Naktį paaiškėja kas knarkia ir kas negali to pakęsti. Einame į kapines ir tęsiame darbus. Diena karšta, dirbame saulėje, todėl prakaitas teka upeliais. Atsigaviname šaltu Tarchūnu – keisto skonio ir dar keistesnės spalvos limonadas kurį vieni dar žino iš vaikystės, o kiti susipažįsta tik dabar. Juokiamės iš kolegų kurie visą dieną dažė tvoreles, nes nuo karščio ir dažų kvapo jie atrodo šiek tiek apsvaigę. Dienos pabaigoje kryžius jau paruoštas statymui, o kapinės sutvarkytos neatpažįstamai. Pastatę kryžių prikalame atminimo lentelę, pasodiname iš Lietuvos atvežtų tulpių ir pabarstome lietuviškos žemės. Andrius praveda iškilmingą procedūrą su maldomis, himnu ir dainomis. Nors visi esame labai pavargę, tačiau esame be galo patenkinti atliktu darbu. Po sunkios dienos kultūros namuose mus pakviečia nusiprausti duše. Už 50 rub prausiamės po šaltu vandeniu – karštas ko gero atiteko merginoms.

2014.07.22

Jenisejskas, Patapovo

Išvykstame iš Lesosibirsko ir autobusu važiuojame iki Jenisejsko. Aplankome kapines ir sutvarkome 3 lietuvių kapus. Per 30-35 laipsnių karštį einame iki kelto per Jenisėjų – nors ženklas rodo, kad liko 1,5 km, bet nueiname visus 3 – čia Sibiras. Keltas pilnas sunkiasvorių pramoninių mašinų. Persikėlę į dešinią Jenisėjaus krantą suprantame kas yra tikrasis Sibiras. Civilizacijos čia daug mažiau nei kairiajame krante. Apsižiūrime kuprines – pasirodo visos vandens atsargos pasibaigusios, o mes esame viduryje nieko. Vietiniai nesupranta ko norime kai paprašome vandens ir grupėje kyla lengvas sąmyšis. Visa laimė, kad paėję keliuku atrandame parduotuvėlę. Šį kartą vandeniu apsirūpiname su kaupu. Pravažiuojančios mašinos vežą degalus, medieną arba chemiją. Plačiu (2-3 lietuviškų

žvyrkelių pločio) žvyrkeliu einame kokius 7-8 kilometrus ir labai apsidžiaugiamė, kai mus pavežti sustoja ko gero vienintelė lengvoji mašina buvusi kelyje. Kadangi yra tik kelios vietos, išsiunčiame maisto komandą. Neužilgo sustoja darbininkų mikroautobusas-pikapas. Apsidžiaugame, kad šį kartą telpame visi. Važiuojame linksmi, nors ir tepaluoti – darbininkai aptarnauja traktorius ir visus įrankius bei tepalus laiko kėbule. Iki Patapovovažiuojame dar 8-10 km ir kad ir kaip būtų nepatogu, visi džiaugiamės, kad nereikia eiti per tokį karštį. Kaimelyje aplankome Seibučių sodybą. Lietuvių sodyba iš kitų išsiskiria akiai malonia tvarka ir gėlemis – “mes lietuviai” – sako sodybo šeimininkė paklausta iš kur gavo tiek gėlių. Kaimelyje mus pasitinka vietiniai, kurie negali patikėti, kad į jų kaimą atvyko svetimšaliai lankytojai. Vietos kapinėse, esančios kaimelio pakraštyje apžiūrime lietuvių kapus. Nusprendžiame pastatyti bendrą medinį kryžių. Kaimelio seniūnė mus nuveda į lentpjuvę ir padeda sutarti dėl medienos kryžiui. Lentpjuvės savininkas nors ir nelabai noriai, bet įjungia pjūklą Kedras (dabar suprantu viešbučio Lesosibirske pavadinimo reikšmę) ir išpjauna 6m 12x12cm balkį. Dėkojame sužinoję, kad mediena mums atiduoda nemokamai ir dar leidžia pasinaudoti lentpjuvės staklėmis. Parodo kur įjungti elektrą, kaip atsidaryti duris ir leidžia ateiti kitą rytą be atskiro atsiklausimo – čia Sibiras. Ateiname į stovyklavietę prie Jenisėjaus intako Zrianka. Vieta čia nuostabiai graži, todėl džiaugiuosi, kad esame Sibiro gamtoje o ne kultūros namuose. Kaimelio seniūnė pakviečia merginas į pirtį, o mes liekame statyti palapinių. Palapinę statau su Tadu. Kadangi šią palapinę statome pirmą kartą, tai tenka ilgai pasukti galvą, kol suprantame, kur slypi konstrukcijos esmė. Susitvarkę stovyklavietę, šokame maudytis į ledinį vandenį – tikra atgaiva po dienos karščių. Sedėdami prie laužo aptariame dienos įspūdžius ir pasidaliname savo komentarais, kas žygyje vyksta sklandžiai, o ką reikėtų patobulinti – visi sutariame dėl individualių vandens atsargų, papildomo maisto, bendrų daiktų nešimo, žygio tempo ir pertraukėlių bei kitų bendrų reikalų. Pirmoji naktis palapinėje ir mintys apie rytinę žvejybą. Deja, pastarajai minčiai įgyvendinti laiko nelieka, nes anksčiau atsikelti nepavyksta...

2014.07.23

Patapovo, Strelka

Rytas palapinėje daug smagesnis nei aktų salėje. Kaimynas Tadas jaučiasi šiek tiek pavargęs – ko gero vakar gavo šiluminį smūgį, tačiau be kalbų kimbame į kryžiaus ruošimo darbus. Lentpjuvė įsikūrusi ant Jenisėjaus kranto, todėl rytinis vaizdas tikrai nuostabus. Pagal iš vakaro paruoštą brėžinį ir veiksmų planą dirbame prie staklių – šlifuojame paviršių ir pjauname reikalingus ilgius. Paruoštą kryžių nešame iki kapinių. Gerai, kad ilgąją ir trumpąją dalis nešame atskirai, nes mintyse bandau įsivaizduoti, ką tokį vaizdą pamatę pagalvotų vietiniai. Kiti komandos nariai jau gerokai aptvarkė kapus. Visi kartu pastome kryžių. Grįžtame į stovyklą ir džiaugiamės valandėlės poilsiu – pietaujame, maudomės ir ruošiamės išvykimui į Strelką. Sužinoje, kad kaimelio seniūnė mums suorganizavo kone individualų kelto reisą bėgame iki prieplaukos. Kitoje Jenisėjaus pusėje laukia tikras Sibirietiškas autobusas PAZ. Važiuodami su Tadu ruošiamės kabliukus ir plūdes žvejybai. Norėdami patekti į Strelką (Jenisėjaus ir Angaros sąntaka) vėl turime persikelti keltu. Žvejoti nesiseka – ko gero kimba tik ant sliėkų, kurių prisikasti neturėjome laiko. Kitame krante susistabdome maršrutinį PAZ. Nors autobusas jau yra pilnas, vietiniai keleiviai mus mielai priima ir padeda sutalpinti visas kuprines ir įsitaisyti patiems. Važiuojame sausakimšame autobuse, šlapi nuo prakaito ir juokiamės kartu su vietiniais, kai kažkuris iš mūsų komandos garsiai ištaria – “tikra rusiška pirtis”. Išlipame prie kapinių. Atrandame lietuviškus kapus ir pradėdame juos tvarkyti. Visiems pasigyres, kad mėgstu pjauti ir genėti medžius mielai tuo užsiimu. Darbus apsunkina karštis ir tvankuma bei uodai ir kandančios musytės, kurios ko gero nujaučia artėjančią audrą ir puola mus “kaip pasiutusios”. Į stovyklą atvykstame vietinių mašinomis ir iš karto puolame statyti palapinių. Kylantis vėjas rodo, kad audros debesys panašu nepraslinks pro šoną ir gausime lietaus ir škvalo. Lyti pradeda nespėjus pilnai ir teisingai pastatyti palapinių. Lietus nėra toks stiprus, bet vėjas daro savo – palapinės išsilenkusios, tentų atotampos įsitempusios ir mes bijodami, kad dabartinių įtvirtinimų neužteks dedame vandens butelius ir akmenis ant palapinės kampų. Šiek tiek panikos ir visi sušokame į palapines su daiktais tikėdamiesi, kad ilgai nelis ir galėsime netrukus kurti vakarienės laužą. Deja, lyti nenustoja, todėl su

Tadu nusprendžiame įsikurti nakčiai – gulime kojas užsikėlę ant kuprinių, o batus pasidėję po galva. Apsižiūriu bendrus daiktus ir suprantu, kad turiu kai ką labai vertingo – vakarienei skirtą dešrą. Pasiliegame vieną sau, o kitas perduodame į kitą palapinę. Arnoldas iš gretimos palapinės parūpina duonos – viskas ko reikia puikiai vakarienei. Tentas šiek tiek leidžia, bet labai nesušlampame. Miegame be miegmaišių, nes yra pakankamai karšta ir tvanku. Lietus baigiasi tik apie 1 val 30 min. Kažkur netoliese pralekia automobilis – šiek tiek neįjauku, nes iš sankabos ir bėgių perjungimo garso įtariu, kad vairuotojas yra šiek tiek apsvaigęs.

2014.07.24

Pirma žygio diena

Pabundu 6.30. Esame Strelkoje, pačiame Jenisėjaus ir Angaros santakos smaigalyje. Vaizdas nuostabus – audros debesis keičia tekanti saulė, upėmis plaukia laivai, plukdantys rąstus ir anglis. Žvejai plaukia žvejoti, o kaimas vis dar miega. Su Arnoldu apeiname kaimą ieškodami malkų. Malkų nerandame, bet Arnoldas sužino jam svarbios informacijos apie autobusų tvarkaraščius. Vėliau malkų vistik randu – sumokėjęs šimtą rublių stumiu pilną karutį iki stovyklavietės. Kuriame laužą, džioviname daiktus, rašome dienoraščius ir geriamo kavą. Arnoldas informuoja, kad išvyksime į trijų dienų žygį laukinėje gamtoje. Besiruošdamas ant skalbinių virvės pamatau džiūstantį laišką. Galvoju, kad laiškas Tado ir tik praėjęs antrą ar trečią kartą įžiūriu pažįstamą raštą. Pasirodo laiškas man nuo Ievos!!! Kaip jis čia atsidūrė suprantu tik pamatęs besišypsančią Guodą – siurprizas pavyko. Vokelis sudrėkęs, todėl palieku džiūti. Stovykloje šioks toks stresas – planuojame maisto atsargas, galvojame kaip teks gintis nuo meškų ir ką daryti jei prieisime sunkiai praeinamą vietovę. Prieš išeidami į žygi sutvarkome mažas kapinaites keliais lietuviškais kryžiais. Išklausome Arnoldo instruktažą, kaip elgtis pamačius mešką, arba dar geriau kaip jų nepamatyti, pasidaliname bendrus daiktus ir pajudame Jenisėjaus link. Pakeliui aplankome vokiečių tremtinių sodybą. Einame Jenisėjaus pakrante. Smagu akmenuotą keliuką pakeičia tanki žolė ir pelkėtas miškas pilnas uodų ir musyčių. Nuėję 10-11 km randame puikią nakvynės vietą ant kalvos – ir vaizdas gražus ir saugu. Lietus ir bendri darbai

sutrukdo planą perskaityti laišką. Vakarieniės metu pasiskirstome nakties budėjimo laikus – mes su Tadu budime nuo 2 iki 4 ryto. Besišnekučiuojant laikas prabėga akimirksniu. Atsakomybės jausmas už visos komandos saugumą verčia būti budriems ir pamiršti baimės jausmą. Tiesa, garsines petardas laikome kišenėse.

2014.07.25

Antra žygio diena

Rytas saulėtas, todėl keltis vienas malonumas. Sedėdamas ant skardžio virš Jenisėjaus perskaitau gautą laišką. Jausmas labai geras. Einame uolėtais krantais, todėl tenka nemažai pavargti lipant kalvomis norint apeiti nepraeinamas vietas. Pietų pertraukos metu su Tadu užmetame kabliukus. Tadas naudodamas įspūdingą beržinį kotą pagauna pirmuosius kiršlius. Sliekai maži ir jų tenka ilgai ieškoti po akmeninimis, todėl ypatingai dideliu laimikiu pasigirti negalime. Po pietų paėję valandėlę išeiname į “kelią” – vieną ar du kartus pravažiuotą pievos keliuką, bet visi džiaugiasi lyg būtume išėję į Vilnius – Kaunas magistralę. Nors orų prognozė žadėjo lietų visomis dienomis, tačiau mums labai sekasi – lietaus debesys praslenka visai šalia. Nakvynei įsikuriame Jenisėjaus pakrantėje, 5-10 metrų nuo vandens. Nors nuėjome tik 14 km, tačiau dėl ėjimo kalvomis ir kuklių pietų jaučiuosi be galo pavargęs. Nuovargį sustiprina nuo upės sklidanti drėgmė bei šaltis, todėl žvejybai jėgų nebelieka. Vakarienei valgome žuvieneį paskanintą Tado pagautais kiršliais. Į naktinį budėjimą keliuosi labai sunkiai, o ir laikas eina ne taip greitai kaip pirmąją naktį.

2014.07.26

Trečia žygio diena

Zacharovka

Rytas šaltas ir drėgnas, nes rytinę saulutę užstoja kalniukas. Mūsų palapinė yra arčiausiai laužo, tad pasinaudodami šia situacija mėgaujamės pusryčiais tiesiog savo palapinėje. Paėję kelis kilometrus prieiname išnykusį kaimą. Prie upės išlikusi prieplauka, o tiksliau – jos kontūrai. Kaimo nematyti, bet

apie jo buvimą galima spręsti pagal medžius, žolę ir kitus likučius. Šalimais esančiame miške bandome ieškoti kapinaičių, bet daug vilčių nededame, nes mišką prieš kurį laiką nuniokiojo gaisras. Tačiau miško pakraštyje randame “Zemlianką” – pirmuosius tremtinių namus. Nors “Zemlianka” yra ganėtinai didelė, labai giliai neiname, nes bijome laukinių gyvunų, kurių pėdsakų čia abstu. Eidami toliau išsukame iš keliuko, nes jis daro 4 km lankstą. Pasirodo lankstas yra ne be reikalo – pagal patarlę “nemesk kelio dėl takelio” prieiname kalvas pro kurias praeiti neįmanoma, nes uolos stačios iki pat vandens. Kalvomis eiti sunku, tačiau nei vienas nežiūrimė atgal. Džiaugiamės dar kartą išvengę lietaus – vienas didelis lietaus debesis praėjo už mūsų, o kitas priešais. Pamatę meškų pėdsakus niekeno neraginami imame dar garsiau dainuoti, švilpauti ir kastuvu daužyti medžius – iš anksto paruošta procedūra. Išbandome petardas – garsas ne toks stiprus kaip tikėjomės, bet du sproginiai puikiai imituoja medžioklinio šautuvo garsą, todėl patikime priemonės veiksmingumu. Vakarop pasiekiamo civilizaciją – miško pramonės kaimą Zacharovką. Mus pasitinka keli šiauriniai šunys, kurie loja vos mus pamatę, o vėliau meiliai vizgindami uodegas seka paskui. Prieiname kapines – Arnoldas pasveikina mus su oficialia žygio pabaiga! Maloniai nustembu, nes buvau tikras, kad dar laukia 15-20 km atstumas. Mintyse matydami kaimo parduotuvės lentynas patraukiame ieškoti vietos nakvynei. Arnoldas grįžęs iš žvalgybos turi tris naujienas – dvi geras ir vieną blogą. Bloga – parduotuvė uždaryta. Gera – rado stovyklavietę ir lietuviškų šaknų turintį Vitalijų. Su Vitalijaus ir jo draugo Maksimo pagalba mums pavyksta prisikviesti parduotuvės savininkus iš gretimo namo – sako Sibire tai normalu. Parduotuvė tikrai įspūdinga – visko yra tik tiek, kiek matosi ant lentynos. 15 šokoladukų pardavėja surenka iš 3-4 skirtingų rūšių, o Tarchūno, deja, nėra iš viso... Vitalijus žada atnešti bulvių ir žuvies. Pats kaimas labai įstabus – kadaise čia gyveno 1000 gyventojų, o dabar beliko 30-40. Senus laikus mena dideli, storų rąstų pastatai ir plačios gatvės.

2014.07.27

Zacharovka, Mamotovo

Rytasšiltas. Po žygio Arnoldas leidžia pamiegoti šiek tiek ilgiau, todėl pabundu apie 8 val. Jaučiuosi pailsėjęs ir išsimiegojęs – juk pirma naktis, kai nereikėjo budėti. Atrodo, kad laiko turime daug, tačiau vos spėju suvalgyti pusrytinį sumuštinį ir jau važiuojame tvarkyti kapinių pakeleivingo ZIL kėbule. Zacharovkoskapinėse 16 lietuviškų kapų. Kapinėse stovi metalinis kryžius, kurį pastatė Krasnojarsko lietuvių bendruomenė. Sutvarkę kapines laisvą laiką leidžiame stovyklavietėje – išlindusi saulutė džioviną sudrėkusius daiktus ir palapines. Dalis grupės eina aplankyti kaimo šviesuolio Leonido, o mes einame į pirtį pas kaimo seniūnę. Seniūnės namo kiemas labai jaukus – išklotas medinėmis lentomis ir papuoštas gėlemis. Prie įėjimo stovi naujutėlis gaisrinės automobilis – pasirodo, vyriausias kaimelio gaisrininkas – seniūnės vyras. Pirtis labiau primena prausyklą arba dušo kambarį – krosnelė šildo vandenį, kurį duobeniuose maišome su šaltu vandeniu. Pirmą kartą po 4-5 dienų pertraukos nusiprausęs šiltu vandeniu apima nuostabus komforto jausmas. Išvykstame į Mamotovo kaimą. Važiuojame didžiulio miškovežio KRAZ priekaboje iš medinių lentų padarytuose suoluose. Darome self'ius, video ir kitaip bandome įmažinti šį smagų nuotykį, nes KRAZ važiuoja visur kur reikia – per balas ir upes, žoles ir krūmus. Iki kaimo likus keliems kilometras KRAZ sustoja – deja, bet normaliais keliais važiuoti jis negali. Per dilgeles einame link stovyklavietės – ją įkuriame saloje, į kurią patekti galima tik perbridus upelį. Esame įsitikinę, kad čia tikrai nesulauksime papildomo dėmesio ir tik vėliau pamatome, kaip tą upelį be didesnio vargo paprastu “žiguliuku” įveikia vietinis jaunimas. Pasirodo ši pakrantė – vietinė pramogų vieta. Vakarienei valgome dešreles ir žarijose keptas bulves – ar gali būti kas nuostabesnio?

2014.07.28

Mamotovo

Keliuosi anksti, nes pasisiūliau būti maisto komandos nariu. Su Tomu kuriame laužą “čia Sibiras” stiliumi – po nakties likusias žarijas įpučiame pasinaudodami purškalo nuo uodų galia – suspaustas oras įpučia žarijas, o skystis padeda uždegti sausas skiedras. Ugnis įdegta per rekordiškai trumpą laiką. Eidami vandens atrandame naują kelią iki “žemyno” – tereikia pereiti viena upelį, o ne du.

Kaimas dar miega, bet viename kieme pamatome virš aukštos tvoros kylančius dūmus. Vartus atidaro senolis, kuris laikydamas šunį įsileidžia mus vidun. Šiek tiek patrupines grandinę senolis praleidžia mus pro agresyviai nusiteikusi namų sargą. Vandenį iš grežinio kelia sudėtingas mechaninio ir rankinio prietaisų derinys, tad šiek tiek užtrunkame kol jį paleidžiame. Pildami vandenį keliais žodžiais pasišnekame apie čia gyvenusius lietuvius. Papyrusryčiavę visi išeina į kapines, o mes liekame atsakingi už pietus. Palikę Guoda ir Julija saugoti stovyklavietės išeiname į parduotuvę. Sutariame susiskambinti telefonu jei iškiltų nesklandumų. Tokios parduotuvių koncentracijos dar nesu matęs – vienoje sankryžoje jų 4, o gal net ir 5. Vienoje randame mandarinų, kitoje svogūnų, trečioje duonos – šokia tokia specializacija. Paklašiu pardavėjos ar skanūs obuoliai, o ji atsako sibirietiška linksmiai: “gal skanūs, gal neskanūs, bet koks skirtumas, kitų juk nėra”. Staiga suskamba telefonas – atsiliepiame ir ruošiamės bėgti link stovyklos – išsigandusios Guodos balsas: “stovyklą užpuolė... karvės...” Mes juokiamės iki nukritimo ir siūlome įvairių atbaidymo receptų. Nupirkę reikiamų produktu einame į ligoninėje įsikūrusią vaistinę – nusprendžiame, kad grupės jėgoms atstatyti būtinas vitaminas C ir gliukozė. Atgal grįžtame pakeleivingu GAZ. Po pietų grupė išvyksta į kitoje Jenisėjaus pusėje esanti rajono centrą – Kazachinskoje. Stovyklavietę aplanko vietinės televizijos žurnalistai. Šiek tiek prajuokina žurnalistė, kuri tikrai nebuvo pasirengusi tokiai išvykai – per šlapią ganyklos žolia ji ateina pasipuošusi ir avėdama baltus aukštakulnius. Neturėdami laiko ilgam interviu atsakome į kelis klausimus apie stovyklavietės kasdienybę. Vakarienei ruošiamo risoto pagal Guodos receptą, kurį ko gero reikės šiek tiek patobulinti.

2014.07.29

Mamotovo, Piskunofka

Rytas šaltas ir drėgnas, bet keliuosi anksčiau nes vis dar priklausau maisto komandai ir turiu pasirūpinti laužo užkūrimu. Pusryčiaudami visi suprantame, kad tai paskutinis rytas prie laužo...

Susidedame daiktus ir einame į šalimais esančias kapines. Pradedame metalinio kryžiaus, kurį pagamino Krasnojarsko lietuvių bendruomenės užsakymu, betonavimo darbus. Kapines ir kryžių pašventina kunigas, o tiksliau net trys kunigai – lenkas, kuris Rusijoje gyvena jau dvidešimt metų, jį lankantis ispanas ir dar vienas lenkas, dviračiu važiuojantis nuo Vilniaus iki Irkutsko. Kitą metalinį kryžių statome Piskunofkoje. Piskunofkos kapinėse ganėtinai daug lietuviškų kapų. Jie išsiskiria bendra medine tvorele ir neaukštais, bet masyviais mediniais kryžiais. Čia mūsų kapinių tvarkimo misija baigiasi ir pradedame kelionę namų link. Autobusiuku kratomės iki Krasnojarsko. Orai pablogėja ir pradeda lyti – juokaujame, kad Sibiras mus pasitinka ir atsisveikina lietuviškai – su lietumi. Krasnojarske apsistojame hostelyje. Mūsų kambaryje apie 20 lovų. Be mūsų grupės čia gyvena keletas vyresnių menininkų porų (vakare klausomės jų gitaros koncerto) ir studentė iš Pietų Korėjos (ji studijuoja rusų kalbą ir viena keliauja Trans Siberija traukiniu per visą Rusiją).

2014.07.30 – 2014.08.01

Krasnojarskas, Maskva, Vilnius

Pošiltos ir patogios nakties lovoje išskubame į ekskursiją po Krasnojarską. Aplankome biblioteką, fontaną, baltojo arklio monumentą, etnografinį ir Surikovo muziejus. Vykstame prie žymiosios Krasnojarsko hidroelektrinės. Iš šalimais esančio miestelio pašto išsiunčiame laiškus artimiesiems. Keltuvu užsikeliame į vieną iš Stolby nacionalinio parko kalvų, nuo kurios atsiveria nuostabus miesto vaizdas. Parduotuvėje nusiperkame lauktuvių: džiovintos žuvies, kedro riešutų, arklienos konservų ir kitokių Lietuvoje nematytų gėrybių. Šalia hostelio esančioje kavinėje susirenkame paskutinės Sibiro vakarienės. Anksti ryte išskrendame į Maskvą, kur mus pasitinka ambasados atstovai. Iki ambasados važiuojame autobusiukais ir pamatome žymiąsias maskvietiškas transporto grūstis – kelionei, kuri traukiniu užtrunka vos 30 min, šiuo atveju prireikia 2-3 valandų. Juokiamės, kad Lietuvoje galėtume nusileisti Palangos oro uoste ir greičiau nuvykti namo. Atvykę susipažįstame su ambasadoriumi Renatu Norkumi – pasakojame savo nuotykius ir rodome nuotraukas. Laisvą laiką Maskvoje leidžiame su Tadu. Aplankome šalia raudonosios aikštės įsikūrusi GUM prekybos centrą.

Skaičiuotuvai galvoje dirba ir nusprendžiame, kad čia esančiose parduotuvėse gali apsipirkti tikrai ne kiekvienas. Traukinys į Vilnių visiškai pilnas – rusai važiuoja pailsėti į Druskininkus. Į Vilnių atvystame ankstų rugpjūčio 1d. rytą. Stotyje mus pasitinka draugai, artimieji, žurnalistai, politikai ir visi sekantys Misija Sibiras ekspediciją. Pusryčiaujame prezidentūroje su Lietuvos prezidentė Dalia Grybauskaitė.